

BRAKTEÁTY, DENÁRY A FENIKY

(konec 12. až počátek 14. století)

NÁRODNÍ MUZEUM – CHAUROVA SBÍRKA
SVAZEK II

Petr Schneider

NÁRODNÍ
MUZEUM

BRAKTEÁTY, DENÁRY A FENIKY
(konec 12. až počátek 14. století)

NÁRODNÍ MUZEUM – CHAUROVA SBÍRKA
SVAZEK II

Doporučená citace:

Schneider, P. 2022: Brakteáty, denáry a feniky (konec 12. až počátek 14. století). Národní muzeum – Chaurova sbírka. Svazek II. Praha.

BRAKTEÁTY, DENÁRY A FENIKY

(konec 12. až počátek 14. století)

NÁRODNÍ MUZEUM – CHAUROVA SBÍRKA
SVAZEK II

BRAKTEATEN, DENARE UND PFENNIGE
(Ende des 12. bis zum Anfang des 14. Jahrhunderts)

NATIONALMUSEUM – SAMMLUNG CHAURA
BAND II

Petr Schneider

NÁRODNÍ MUZEUM

PRAHA

2022

Recenzovali:

PhDr. Vojtěch Brádle
Prof. dr hab. Borys Paszkiewicz

Vědecký redaktor:

Mgr. Lenka Vacinová, Ph.D.

Předložená práce vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum (DKRVO 2019–2023, 11.I.b, 00023272).

© Petr Schneider, 2022

© Národní muzeum, 2022

ISBN (print) 978-80-7036-747-6

ISBN (online) 978-80-7036-748-3

OBSAH / INHALT

Předmluva a poděkování / Vorwort und Danksagung.....	7
Úvod ke katalogu / Einführung zum Katalog.....	8
Katalog	
Čechy, království / Böhmen, Königreich (kat. č. 1–124).....	12
Morava, markrabství / Mähren, Markgrafschaft (kat. č. 125–201).....	35
Olomouc, biskupství / Olmütz, Bistum (kat. č. 202).....	51
Budyšínsko a Zhořelecko / Länder Bautzen und Görlitz (kat. č. 203–210).....	51
Žitavsko / Land Zittau (kat. č. 211).....	53
Míšeňsko, markrabství / Meißen, Markgrafschaft (kat. č. 212–267).....	54
Lužice, markrabství / Lausitz, Markgrafschaft (kat. č. 268).....	65
Naumburg-Zeitz, biskupství / Naumburg-Zeitz, Bistum (kat. č. 269).....	66
Apolda, sídlo a mincovna ministeriálů mohučských arcibiskupů / Apolda, Stammsitz und Münzstätte der Ministerialen der Mainzer Erzbischöfe (kat. č. 270–272).....	66
Mansfeld, hrabství / Mansfeld, Grafschaft (kat. č. 273).....	67
Braniborsko, markrabství / Brandenburg, Markgrafschaft (kat. č. 274).....	68
Goslar, říšská mincovna / Goslar, Reichsmünzstätte (kat. č. 275).....	68
Cheb, říšská mincovna / Eger, Reichsmünzstätte (kat. č. 276).....	69
Rakousy, vévodství / Österreich, Herzogtum (kat. č. 277–310).....	69
Korutany, vévodství / Kärnten, Herzogtum (kat. č. 311).....	77
Salcburk, arcibiskupství / Salzburg, Erzbistum (kat. č. 312–313).....	78
Bavory, vévodství / Bayern, Herzogtum (kat. č. 314).....	79
Dolní Bavorsko, vévodství / Niederbayern, Herzogtum (kat. č. 315).....	79
Horní Bavorsko, vévodství / Oberbayern, Herzogtum (kat. č. 316–317).....	80
Bamberk, biskupství / Bamberg, Bistum (kat. č. 318).....	80
Vratislavsko, knížectví / Breslau, Fürstentum (kat. č. 319–322).....	81
Hlohovsko, knížectví / Glogau, Fürstentum (kat. č. 323).....	82
Dolní Slezsko / Niederschlesien (kat. č. 324–331).....	83
Opolsko-Ratibořsko, knížectví / Oppeln-Ratibor, Fürstentum (kat. č. 332).....	84
Pouzdro na brakteáty / Brakteatendose (kat. č. 333).....	85
Dobové falsum / Zeitgenössische Fälschung (kat. č. 334).....	85
Moderní falsa / Moderne Fälschungen (kat. č. 335–344).....	85
Exkurs: Rekonstrukce českých nálezů brakteátů velkého střížku / Exkurs: Rekonstruktion der tschechischen Funde der Brakteaten mit großem Schrötlingsdurchmesser.....	88
Seznam nálezových lokalit uvedených v Chaurově sbírce / Verzeichnis der in der Sammlung Chaura angeführten Fundlokalitäten.....	152
Seznam pramenů a literatury / Quellen- und Literaturverzeichnis.....	155
Zusammenfassung.....	162

PŘEDMLUVA A PODĚKOVÁNÍ

V rámci komplexního zpracování a publikování Chaurovy sbírky, které patří k dlouhodobým záměrům numismatického oddělení Národního muzea, je nyní veřejnosti prezentována formou komentovaného katalogu další část tohoto významného souboru, zahrnující tentokrát středověké brakteáty, denáry a feniky. Různorodost numismatického materiálu, který František Rudolf a Karel Chaurovi za svůj život nasbírali, si v tomto případě vyžádala změnu názvu svazku: místo *České, moravské a slezské mince 10.–20. století*, který by se *de facto* vztahoval jen na necelé dvě třetiny popisovaných položek katalogu (Slezsko navíc nebylo ve 13. století součástí přemyslovského státu), byl proto zvolen obecnější název s rámcovým časovým vymezením – *Brakteáty, denáry a feniky (konec 12. až počátek 14. století)*. Vedle českých a moravských ražeb jsou totiž na následujících stránkách popisovány i brakteáty ze sasko-durynského prostoru, rakouské a bavorské feniky, ražby slezských knížectví a další nominály, v závěru katalogu nechybí ani nemincovní materiál včetně dobového a moderních fals.

Brakteáty velkého střížku českých králů, míšeňských markrabat a dalších mincovních pánů ze sasko-durynského prostoru patří bezesporu k numismaticky a peněžně-historicky nejzajímavějším segmentům této části Chaurovy sbírky. Některé z nich jsou unikáty nebo je známe jen v několika málo kusech. O to cennější je, když máme doložen jejich nálezový původ nebo je dokážeme ztotožnit s konkrétními vyobrazeními v literatuře. Ukázalo se však, že některé nálezy jsou na původních, Chaurov psaných podložních lístcích uvedeny chybně, případně s danou mincí nesouvisí. Bylo proto nutné depoty brakteátů velkého střížku, k jejichž odкрыtí došlo v průběhu 19. a na počátku 20. století, zrevidovat a získané poznatky komparovat s údaji z Chaurových podložních lístků. Základní popis depotů a jejich typologické složení je shrnuto formou stručných registů a tabelárních přehledů v exkursu, který by se měl stát, stejně jako předkládaná publikace, východiskem pro další bádání.

Rád bych také poděkoval kolegům a přátelům, kteří mi při zpracování tohoto svazku Chaurovy sbírky ochotně pomáhali a vycházeli vstříc. Za metodické připomínky k textu a katalogu vděčím Janu Boublíkovi, Filipu Hradilovi a Kamilu Smíškovi. Za četné konzultace k nálezům a typologii mincí jsem zavázán Janu-Eriku Beckerovi a Wilhelmu Hollsteinovi. Za zhotovení kvalitních fotografií mincí děkuji Jiřímu Lehkému a Tomáši Smělému. Poděkování si zaslouží také Lenka Vacinová, která se ochotně ujala vědecké redakce. Opomenout nemohu ani velkorysou pomoc obou recenzentů, Vojtěcha Brádleho a Boryse Paszkiewiczze, jejichž cenné připomínky a rady jsem se snažil při přípravě rukopisu v maximální míře zohlednit.

Petr Schneider
Týnec nad Sázavou 5. prosince 2022

ÚVOD KE KATALOGU

František Rudolf Chaura (3.2.1841 – 14.9.1910), rodák z jihočeských Dobšic na Blatensku (nyní součást Bezdědovic; okr. Strakonice), původním povoláním klempíř, položil základ mimořádné dvougenerační numismatické sbírce. Zálibu v historii měl od dětství, avšak až vojenská služba v Itálii, kdy při hloubení zákopů a základů pozemních staveb objevoval antické mince, ho přivedla ke sběratelství. Po návratu do civilu přesídlil do Prahy, kde se oženil a založil klempířskou dílnu. Krizová 70. léta 19. století poznamenala jeho podnikání, o většinu své sbírky přišel a musel se poohlížet po jiných finančních zdrojích. Vedle své živnosti začal rozvíjet další činnost – obchod se starožitnostmi a mincemi. Teprve tehdy se místo antických mincí začal věnovat, patrně pod vlasteneckým vlivem františkánského kněze V. Lichtblaua (1813–1887) a bankéře a majitele rozsáhlé numismatické sbírky E. Mikše (1823–1900), budování sbírky českých ražeb; zálibu v moravských mincích v něm zase probudil učitel J. Květoň (1828–1905). V tuto dobu již Chaura udržoval kontakty jak se sběrateli z okruhu M. Donebauera (1838–1888), tak s numismatiky sdružujícími se kolem Musea království Českého, jejichž reprezentantem byl kustod J. Smolík (1832–1915). F. R. Chaura se postupně stával uznávaným odborníkem a v jeho obchodě nacházeli tehdejší numismatici nejen cenné rady, ale rovněž zajímavý sběratelský materiál, který získával díky svým četným kontaktům též ze zahraničí (k jeho osobě *Hauner 1941*, 25–28; *Kolář 2000*, 279).

Karel Chaura (4.11.1869 – 5.5.1945), který již od roku 1890 pracoval v otcově starožitnictví na Ferdinandově (pozdější Národní) třídě a po jeho smrti se ujal vedení firmy, dosáhl vskutku evropského renomé nejen jako obchodník, ale i jako respektovaný znalec. Systematicky rozšiřoval rodinnou sbírku mincí a medailí, a to již na vědecké bázi. Kromě českých a moravských ražeb kupoval též mince slezské, čímž pokryl historickou oblast zemí Koruny české včetně tzv. vedlejších a ostatních zemí od nejstarších dob až po současnost. Vedle E. Fialy (1855–1924), tehdy mladého V. Katze (1880–1940) a jiných výrazných osobností se též podílel na organizaci numismatického života. Právě z Chaurovy iniciativy došlo roku 1913 k založení Kroužku českých numismatů v Praze (*Svobodová 1994*, 65–73), tehdy ještě neformálního sdružení, ze kterého o šest let později vznikla Numismatická společnost československá (nynější Česká numismatická společnost), ve které dotyčný až do roku 1924 působil jako jednatel. K. Chaura vydával také sběratelské katalogy suplující ceníky mincí, dále pak redigoval a financoval časopis *Numismatické zprávy*, kde byly uveřejňovány odborné i popularizační články, ale i sám byl badatelsky a literárně činný (k jeho osobě a dílu [*Kraumann*] *1945–1946*, 26–27; *Nechanický 2016*, 33–35).

V průběhu druhé světové války jednali představitelé Národní banky pro Čechy a Moravu v Praze s K. Chaurou o odkoupení jeho výjimečné kolekce, přičemž cena byla stanovena podle odhadu z roku 1938 na 1 326 626 Kč. Ve válečných letech se však K. Chaura oprávněně obával znehodnocení peněz a k prodeji nedošlo. Až po jeho smrti začala nová jednání zástupců Národní banky československé s dědici. G. Skalský (1891–1956) a E. Nohejlová-Prátová (1900–1995) provedli nový soupis a odhad ceny sbírky, tentokrát vyčíslené na 3 003 250 Kč; teprve poté došlo k jejímu prodeji státu. Na základě usnesení bankovní rady Národní banky československé z 30. června 1950, schváleného Ministerstvem financí Československé republiky 18. července, došlo 10. listopadu téhož roku k bezúplatnému převedení celé sbírky čítající 13 344 kusů do fondů numismatického oddělení Národního muzea (př. č. 63/1950; k procesu nákupu a převodu *Holečková 2012*, 19; *Militký – Vacinová 2012*, 46).

Formou komentovaného katalogu jsou nyní veřejnosti prezentovány brakteáty, denáry a feniky z Chaurovy sbírky, které rámcově pocházejí ze závěru 12. až počátku 14. století.

V německé numismatické literatuře se tato peněžně-historická epocha označuje jako období regionální fenikové mince, které je charakterizováno ražbou typologicky a hmotnostně rozmanitých jednostranných brakteátů a dvoustranných denárů, v německých oblastech v obou případech dobově označovaných jako feniky (Kluge 2007, 98–103). Platnost těchto nominálů na trzích byla omezena hospodářskou sférou vlivu jejich emitentů, ačkoliv díky relativně vysokému obsahu stříbra představovaly ekvivalent hodnoty i mimo území jejich obvyklého oběhu. Ve střední a západní Evropě vzrostl počet mincoven na více než 400 a adekvátně k tomu se zvýšil i objem produkce oběživa, kromě panovníků totiž razilo také duchovenstvo i šlechta. Z mincovních obrazů brakteátů a feniků, až na nečetné výjimky, prakticky zmizely opisy, které by nyní badatelům umožňovaly jednoznačné přidělení a upřesnění datace sporných ražeb, přičemž písemné prameny lze v tomto směru využívat zcela omezeně. Vzrůstá tak význam mincí samotných jakožto hlavního pramene numismatiky. V první řadě naše poznání rozšiřují zpracované a publikované mincovní nálezy, ale přínos z hlediska typologie a metrologie ražeb mají rovněž edice veřejných a soukromých sbírek, ve druhém případě publikovaných většinou formou aukčních katalogů.

Otec a syn Chaurové měli díky své letité obchodní činnosti jedinečný přístup ke sběratelskému materiálu, přesto však brakteáty, denáry a feniky představují v rámci jejich jedinečné dvougenerační kolekce poměrně malou část. Z celkového počtu 13 344 evidovaných kusů obsahuje předkládaný katalog 344 položek, a to včetně pouzdra na brakteáty, jednoho dobového a deseti moderních fals. Nejméně 96 exemplářů bylo získáno z jediného zdroje, a to od pražského sběratele K. Kulhánka († 1932), který podle údajů na podložních lístcích zapsaných K. Chaurou zakoupil dva brakteáty od J. Květoně a 14 kusů od E. Mikše. Od téhož vlastníka pochází dalších šest mincí, získaných patrně také prostřednictvím K. Kulhánka, ačkoliv jeho jméno na lístcích v těchto případech zapsáno není. Vzácné pouzdro na brakteáty, jak si poznamenal F. R. Chaura, dříve patřilo amatérskému archeologovi M. Lüssnerovi (1813–1891).

Badatelsky cenné jsou především exempláře se zaznamenaným nálezovým původem, které lze v některých případech dokonce ztotožnit s konkrétními kusy vyobrazenými ve starší literatuře (např. *Fiala 1895; Katz 1922; Skalský 1936*). Ukázalo se však, že mnohé lokality jsou u mincí na podložních lístcích uvedeny evidentně chybně nebo se vztahují k jiným, podobným mincovním typům. Na tuto skutečnost je upozorňováno s patřičným zdůvodněním v komentářích u jednotlivých položek v katalogu; zvláštní pozornost je pak formou exkursu věnována vybraným českým nálezům brakteátů velkého střížku, které jsou v Chaurově sbírce zastoupeny. Pro lepší přehlednost je ke katalogu připojen seznam nálezových lokalit mincí s příslušnými katalogovými čísly.

Složení Chaurovy sbírky brakteátů, denárů a feniků reflektuje do značné míry stav numismatického poznání z počátku 20. století. F. R. Chaura za svého života do sbírky zařadil 118 položek, jeho syn K. Chaura pak soubor rozšířil o dalších 223 ražeb, u nichž si v letech 1917 až 1941 poznamenával rok nabytí (patrně ne zcela důsledně, neboť tento údaj je zapsán jen na 63 podložních lístcích); u tří mincí není možné nabyvatele rozlišit. Kromě českých a moravských ražeb či mincí emitovaných na území patřícím ve 13. století k přemyslovskému státu jsou v této kolekci zastoupeny míšeňské a sasko-durynské brakteáty, rakouské a bavorské feniky, ražby slezských knížectví a nominály dalších emitentů ze středoevropského prostoru, které byly buď ve starší české numismatické literatuře přidělovány přemyslovským panovníkům, nebo v ní nebyly vůbec zaznamenány. Je zjevné, že K. Chaura neměl ambice se tímto obdobím badatelsky zabývat, do sbírky si totiž zařadil, podobně jako jeho otec, mezi české mince i ražby cizí provenience (např. míšeňské brakteáty považoval za české a rakouské a bavorské feniky připisoval vládě Přemysla II. Otakara v rakouských zemích atd.), ačkoliv mu musela být dostupná soudobá domácí i zahraniční literatura.

V katalogu prezentované části Chaurovy sbírky jsou nejprve uvedeny ražby českého státu včetně nominálů z hornolužické oblasti (Budyšínsko, Zhořelecko a Žitavsko), která byla po většinu 13. století považována za součást přemyslovského panství. Brakteáty a denáry jsou řazeny podle typologie F. Cacha (1974) s výjimkou mincovního typu nyní připisovaného Olomouckému biskupství. Pro hornolužické nominály je stále zásadní studie W. Haupta (1954). Následují brakteáty ze sasko-durynského prostoru, jejichž řazení do určité míry respektuje typologii W. Schwinkowského (1931), avšak reflektuje přidělení a datování některých mincovních typů odpovídající novějším poznatkům. Z této skupiny jsou v nejvyšším počtu zastoupeny nominály míšeňských markrabat, které od 20. do přelomu 50. a 60. let 13. století v Čechách paralelně obíhaly s domácími mincemi.

K ražbám míšeňských Wettinů patří také mincovní typ z nespecifikované mincovny v Lužickém markrabství, bývalé saské Východní marce, označované od konce 15. století jako Dolní Lužice. Soubor doplňují ražby naumburských biskupů, šenků a vicedomů z Apoldy a hrabat z Mansfeldu; na ně navazují jednotlivě zastoupené nominály braniborských markrabat a říšských mincoven v Goslaru a Chebu. Rakouská a jihoněmecká feniková oblast je zpracována podle korpusů B. Kocha (*CNA I*) a H. Emmeriga (1993); není-li v obou pracích některý z mincovních typů uveden, odkazujeme na starší literaturu. Jeden jihoněmecký nominál je dále přidělován Bamberckému biskupství. Brakteáty piastovských slezských knížectví, která nebyla ve 13. století součástí Svaté říše římské, jsou citována podle prací F. Friedensburga (1887–1888; 1931), který však bezopisové jednostranné nominály řadí podle motivů a blíže je nepřiděluje. Jejich určení a připsání konkrétním emitentům, pokud ho bylo možné provést, proto vychází z dílčích studií B. Paszkiewiczze (1998; 2008), s nímž byla tato problematika konzultována. V závěru katalogu je řazen nemincovní materiál: pouzdro na brakteáty, dobové falsum a deset moderních fals zhotovených ke škodě sběratelů, z nichž ne všechna oba Chaurové od originálů rozeznali.

Položky katalogu jsou popisovány podle odborných standardů užívaných v *Numismatickém sborníku* či *Numismatických listech* (země – panovník – mincovna – nominál atd.), čímž se tento svazek Chaurovy sbírky od těch ostatních formálně odlišuje. V souladu se současnou evropskou numismatickou literaturou bylo upuštěno od rozlišování českých a moravských brakteátů na velké, střední a malé, které pramení ze snah českých numismatiků 19. a počátku 20. století o prvotní chronologické uspořádání těchto specifických ražeb a z tradicionalismu u některých autorů přetrvává dodnes. Brakteát, ať už je jeho průměr jakýkoliv, není totiž označením nominálu, ale pouze formy mince ražené jednostranně na tenkém střížku (z latiny *bractea*, tenký plech). Zrovna tak pojmenování obolu s nominální hodnotou poloviny denáru (feniku) jako půlbrakteát, byť se i tento termín v textech objevuje, lze chápat jako terminologický nonsens. Pro příjemce byly ve středověku vždy zásadní hmotnost a jakost mince.

Bylo snahou autora popis mincovních obrazů i přes rozmanitost materiálu stylizovat jednotně. U každého mincovního typu je citována relevantní numismatická literatura včetně poznámek v závorkách v případech, kdy je pod odkazem vyobrazen týž exemplář, kresba není přesná nebo provenienční určení neodpovídá současným poznatkům. U exemplářů s nálezovým původem je zaznamenána lokalita, když však nesouhlasí, je na tuto skutečnost poukázáno v komentáři. Hmotnosti mincí jsou uvedeny s přesností na 0,001 g a rozměry střížků (vodo-rovná/svislá osa) na 0,1 mm; za těmito údaji následuje identifikátor, inventární číslo Národního muzea, a v závorkách Chaurovy údaje přepsané z podložních lístků. Další informace zaznamenané na lístcích, mají-li ve vztahu k popisovanému exempláři určitou relevanci (např. vzácnost na tehdejším trhu), případně vlastnické značky na reversech některých ražeb, jsou taktéž reflektovány v komentářích.

KATALOG

ČECHY, království

Přemysl I. Otakar (1192–1193, 1197/1198–1230)

Mincovna: *Praha*; ražby od 20. let 13. století

1. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně na dvojitém oblouku, v pravé ruce dvojitě říšské jablko zakončené křížkem, v levé ruce žezlo zdobené po stranách dvěma kroužky a zakončené liliovitým hrotem.

Lit.: *Fiala* 1895, 400, č. 1926, tab. XXIV:13; *Cach* 1974, 30, č. 670.

Lok.: Vlašim (okr. Benešov)

0,877 g; 43,1/45,0 mm; inv. č. H5-5878 (sb. K. Chaury)

2. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně na dvojitém oblouku, v pravé ruce meč, v levé ruce žezlo zdobené kuličkou a liliovitým dvojlístkem a zakončené křížkem, po stranách panovníkových nohou po hvězdičce.

Lit.: *Cach* 1974, 30, č. 680 (nepřesná kresba).

0,896 g; 40,7/42,3 mm; inv. č. H5-5947 (sb. F. R. Chaury)

Kom.: F. R. Chaura uvádí na podložním lístku nálezovou lokalitu „Dubá“ patrně omylem, protože R. von Höfken (1898–1906) tento mincovní typ v souvislosti s nálezem z Dubé nezaznamenává.

3. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně na stolci, v pravé ruce meč s jílcem zakončeným kroužkem, v levé ruce říšské jablko zakončené křížkem, po stranách panovníkovy hlavy po kroužku.

Lit.: neuvádí; srov. *Cach* 1974, 30, č. 681.

0,850 g; 42,0/42,1 mm; inv. č. H5-5919 (sb. F. R. Chaury)

4. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně na dvojitém oblouku, v pravé ruce žezlo zdobené krátkým praporem a zakončené křížkem, v levé ruce žezlo zdobené kuličkou a liliovitým dvojlístkem a zakončené liliovitým hrotem.

Lit.: *Fiala* 1895, 400, č. 1929, tab. –; *Cach* 1974, 31, č. 684.

0,903 g; 41,5/40,7 mm; inv. č. H5-5975 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulhánka a E. Mikše)

Kom.: K. Chaura uvádí na podložním lístku nálezovou lokalitu „Chodouny“, která se však nevztahuje k tomuto exempláři, ale k podobnému mincovnímu typu (srov. *Fiala* 1895, 401, č. 1937, tab. XXIII:15; *Cach* 1974, 33, č. 709).

5. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně na dvojitěm vroubkovaném oblouku, v pravé ruce žezlo tvořené trojlístkem umístěným pod trojitým obloukem s křížkem, v levé ruce žezlo tvořené větším a menším trojlístkem nad sebou; na širokém okraji čtyři nezřetelná písmena.

Lit.: *Fiala 1895*, 402, č. 1946, tab. –; *Cach 1974*, 31, č. 685 (nepřesná kresba); *Thieme 2011*, 224–225, č. 1363–1364 (Horní Lužice).

Lok.: Dubá (okr. Česká Lípa)

0,943 g; 40,9/40,5 mm; inv. č. H5-5946 (sb. F. R. Chaury)

6. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně na dvojitěm oblouku, v pravé ruce žezlo zdobené kuličkou a zakončené třemi kroužky uspořádanými do trojlístku (prostřední kroužek s kuličkou), v levé ruce žezlo zdobené kroužkem a dvěma dvojlístky nad sebou a zakončené kroužkem s kuličkou, rukojeti obou žezel zakončeny kroužkem.

Lit.: *Cach 1974*, 31, č. 688.

0,867 g; 42,6/44,4 mm (olámaný); inv. č. H5-5874 (sb. K. Chaury)

Kom.: K. Chaura uvádí na podložním lístku nálezovou lokalitu „Zlončice“ patrně omylem, protože E. Fiala (1895) tento mincovní typ v souvislosti s nálezem ze Zlončic a ani žádným jiným nálezem nezaznamenává.

7. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně na dvojitěm oblouku, v každé ruce žezlo zakončené trojlístkem, po stranách panovníkových nohou po kroužku; ODAC – RÐX.

Lit.: *Fiala 1895*, 399, č. 1919, tab. XXIV:7 (tento exemplář); *Cach 1974*, 31, č. 691 (tento exemplář).

Lok.: Vlašim (okr. Benešov)

0,912 g; 35,5/40,4 mm (olámaný); inv. č. H5-5877 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulhánka a E. Mikše)

8. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně na dvojitěm oblouku, v pravé ruce žezlo zdobené kuličkou a zakončené liliovitým hrotem, v levé ruce žezlo zdobené kuličkou a zakončené křížkem, po stranách žezel po kroužku.

Lit.: *Fiala 1895*, 400, č. 1922, tab. XXIV:10 (nepřesná kresba); *Cach 1974*, 31, č. 692 (nepřesná kresba).

Lok.: Vlašim (okr. Benešov)

1,014 g; 42,3/41,7 mm; inv. č. H5-5876 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulhánka)

9. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce říšské jablko zakončené křížkem, v levé ruce žezlo zakončené liliovitým hrotem, po stranách panovníkovy hlavy a po stranách panovníkových nohou po kroužku; kolem obrazu perlovec.

Lit.: *Fiala 1895*, 400, č. 1924, 457, č. 2659, tab. XXIV:12 (nepřesná kresba); *Haupt 1954*, 522, č. 6, tab. 2:21; *Cach 1974*, 31, č. 695 (nepřesná kresba).

Lok.: Vlašim (okr. Benešov)

0,989 g; 41,7/41,2 mm; inv. č. H5-5879 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulhánka)

Kom.: K. Chaura si na podložní lístek poznamenal: „vzácný“.

10. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně na nízkém dvojitým oblouku, v pravé ruce žezlo zdobené kuličkou a liliovitým dvojlístkem a zakončené čtyřlístkem, v levé ruce žezlo zdobené dvojlístkem a zakončené třemi kroužky uspořádanými do trojlístku, po stranách panovníkových nohou po kroužku; kolem obrazu perlovec.
Lit.: *Fiala* 1895, 400, č. 1923, 457, č. 2656, tab. XXIV:11 (nepřesná kresba); *Haupt* 1954, 522, č. 7, tab. 2:22; *Cach* 1974, 31, č. 698 (nepřesná kresba).
Lok.: Vlašim (okr. Benešov)
0,968 g; 42,3/41,8 mm; inv. č. H5-5875 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulhánka)

Václav I. (1230–1253)

Mincovna: *Praha*

11. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce žezlo zdobené menší a větší kuličkou nad sebou a zakončené liliovitým hrotem, v levé ruce prapor.
Lit.: *Fiala* 1895, 408, č. 2000b, tab. –; *Cach* 1974, 32, č. 706 (nepřesná kresba).
Lok.: Zlončice (okr. Mělník)
0,791 g; 42,5/44,3 mm; inv. č. H5-5907 (sb. F. R. Chaury)

12. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce žezlo zdobené menší a větší kuličkou nad sebou a zakončené liliovitým hrotem, v levé ruce prapor.
Lit.: *Fiala* 1895, 408, č. 2000b, tab. –; *Cach* 1974, 32, č. 706.
0,803 g; 42,0/42,0 mm; inv. č. H5-5942 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulhánka)
Kom.: K. Chaura uvádí na podložním lístku nálezovou lokalitu „Heřmanice“, která se však nevztahuje k tomuto exempláři, ale k podobnému mincovnímu typu (srov. *Fiala* 1895, 419, č. 2121, tab. XXVIII:11; *Cach* 1974, 36, č. 763).

13. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně na oblouku, v pravé ruce žezlo zdobené liliovitým dvojlístkem a zakončené křížkem, v levé ruce prapor.
Lit.: *Fiala* 1895, 409, č. 2016, tab. –.
Lok.: Skřivany, dvůr Stihňov (okr. Hradec Králové)
0,891 g; 42,7/43,3 mm; inv. č. H5-5924 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulhánka)

14. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce meč, v levé ruce dvojité liliovité žezlo.

Lit.: *Fiala 1895*, 407, č. 1998, tab. XXV:12; *Cach 1974*, 33, č. 711.

Lok.: Zlončice (okr. Mělník)

0,874 g; 42,4/42,4 mm; inv. č. H5-5900 (sb. F. R. Chaury)

15. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce prapor, v levé ruce žezlo zdobené dvojlístkem a zakončené trojlístkem.

Lit.: *Fiala 1895*, 423, č. 2186, tab. –; *Cach 1974*, 33, č. 720.

0,860 g; 44,2/44,3 mm; inv. č. H5-5909 (sb. F. R. Chaury)

Kom.: F. R. Chaura uvádí na podložním lístku nálezovou lokalitu „Zlončice“ patrně omylem, protože E. Fiala (1895) tento mincovní typ zaznamenává mezi ražbami „z neznámých nalezišť“.

16. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce prapor, v levé ruce žezlo zdobené dvojlístkem a zakončené trojlístkem.

Lit.: *Fiala 1895*, 423, č. 2186, tab. –; *Cach 1974*, 33, č. 720.

0,850 g; 43,9/43,8 mm; inv. č. H5-5917 (sb. K. Chaury; ex sb. E. Mikše)

Kom.: K. Chaura uvádí na podložním lístku nálezovou lokalitu „Stihnov“ patrně omylem, protože E. Fiala (1895) tento mincovní typ zaznamenává mezi ražbami „z neznámých nalezišť“. K. Chaura si na podložní lístek poznamenal: „vzácný“.

17. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce prapor, v levé ruce dvojitý kříž; na širokém okraji čtyři kuličky.

Lit.: *Fiala 1895*, 409, č. 2014, tab. –; *Cach 1974*, 34, č. 722.

0,855 g; 44,2/43,8 mm; inv. č. H5-5897 (sb. F. R. Chaury)

Kom.: F. R. Chaura uvádí na podložním lístku nálezovou lokalitu „Litoměřice“, která se však nevztahuje k tomuto exempláři, ale k podobnému mincovnímu typu (srov. *Fiala 1895*, 410, č. 2028, tab. XXI:4).

18. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce dvojité liliovité žezlo, v levé ruce žezlo zdobené pětistou růžicí a zakončené křížkem, po stranách panovníkových nohou po hvězdičce; na širokém okraji čtyři kuličky.

Lit.: *Fiala 1895*, 411, č. 2044, tab. –; *Cach 1974*, 34, č. 723a.

Lok.: Libčany (okr. Hradec Králové)

0,757 g; 42,1/43,5 mm (olámaný); inv. č. H5-5885 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulhánka)

19. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce dvojitý kříž zdobený mezi vodorovnými břevny dvojlístkem, v levé ruce žezlo zdobené čtyřlístkem a zakončené trojlístkem; na širokém okraji $\mathfrak{R} - \mathfrak{C} - \mathfrak{X}$.

Lit.: *Fiala 1895*, 421, č. 2153, tab. XXX:13 (tento exemplář); *Cach 1974*, 34, č. 724 (tento exemplář).

Lok.: Františkovy Lázně (okr. Cheb)

0,911 g; 44,7/43,1 mm (olámaný); inv. č. H5-5974 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulhánka a E. Mikše)

Kom.: K. Chaura si na podložní lístek poznamenal: „velmi vzácný“.

20. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce žezlo zdobené kuličkou s dvojlístkem a zakončené křížkem, v levé ruce žezlo zdobené pětistou růžicí a zakončené liliovitým hrotem; na širokém okraji $\mathfrak{K} - \mathfrak{A} - [\mathfrak{C}]$.

Lit.: *Fiala 1895*, 408, č. 2007, tab. XXX:1 (tento exemplář); *Cach 1974*, 34, č. 725 (tento exemplář).

Lok.: Skřivany, dvůr Stihňov (okr. Hradec Králové)

0,832 g; 43,8/41,5 mm (olámaný); inv. č. H5-5916 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulhánka)

21. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce žezlo zdobené liliovitým dvojlístkem a zakončené pětistou růžicí, v levé ruce žezlo zdobené liliovitým dvojlístkem a zakončené kroužkem s kuličkou, po stranách panovníkových nohou po kroužku.

Lit.: *Fiala 1895*, 411, č. 2045, tab. XXIII:6 (nepřesná kresba); *Cach 1974*, 34, č. 727 (nepřesná kresba).

Lok.: Libčany (okr. Hradec Králové)

0,831 g; 43,5/43,1 mm; inv. č. H5-5886 (sb. F. R. Chaury)

Kom.: Na reversu je kapka červenohnědého laku (sběratelská značka).

22. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce dvojitý kříž, v levé ruce žezlo zdobené čtyřlístkem a zakončené trojlístkem.

Lit.: *Fiala 1895*, 411, č. 2047, tab. XXIII:8 (nepřesná kresba); *Cach 1974*, 34, č. 729 (nepřesná kresba).

Lok.: Libčany (okr. Hradec Králové)

0,872 g; 42,4/43,7 mm; inv. č. H5-5887 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulhánka)

23. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v každé ruce kříž s pětistou růžicí na svislém břevnu, po stranách panovníkových nohou C – S.

Lit.: *Fiala 1895*, 411, č. 2049, tab. XXIII:9; *Cach 1974*, 34, č. 730.

0,954 g; 44,4/44,2 mm; inv. č. H5-5911 (sb. F. R. Chaury)

Kom.: F. R. Chaura uvádí na podložním lístku nálezovou lokalitu „Zlončice“ patrně omylem, protože E. Fiala (1895) tento mincovní typ v souvislosti s nálezem ze Zlončic nezaznamenává.

24. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce dvojitý kříž, v levé ruce žezlo zdobené liliovitým dvojlístkem a zakončené pětistou růžicí.

Lit.: neuvádí.

0,927 g; 42,0/42,5 mm; inv. č. H5-5901 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulháňka)

Kom.: K. Chaura uvádí na podložním lístku nálezovou lokalitu „Litoměřice“, která se však nevztahuje k tomuto exempláři, ale k podobnému mincovnímu typu (srov. *Fiala 1895*, 410, č. 2024, tab. XXI:2; *Schwinkowski 1931*, č. 531).

25. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce dvojitý kříž, v levé ruce žezlo zdobené liliovitým dvojlístkem a zakončené pětistou růžicí.

Lit.: neuvádí.

1,000 g; 42,4/41,6 mm; inv. č. H5-5902 (sb. K. Chaury)

Kom.: K. Chaura uvádí na podložním lístku nálezovou lokalitu „Litoměřice“, která se však nevztahuje k tomuto exempláři, ale k podobnému mincovnímu typu (srov. *Fiala 1895*, 410, č. 2024, tab. XXI:2; *Schwinkowski 1931*, č. 531).

26. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce žezlo tvořené dvěma kuličkami nad sebou a zakončené trojlístkem, v levé ruce žezlo zdobené pětistou růžicí a zakončené křížkem, po stranách panovníkových nohou po kroužku.

Lit.: *Fiala 1895*, 402, č. 1951, tab. XXX:9 (nepřesná kresba); *Cach 1974*, 34, č. 732.

0,638 g; 40,4/40,2 mm; inv. č. H5-5959 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulháňka)

Kom.: K. Chaura uvádí na podložním lístku nálezovou lokalitu „Heřmanice“ patrně omylem, protože E. Fiala (1895) tento mincovní typ v souvislosti s nálezem z Heřmanic nezaznamenává.

27. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce žezlo tvořené dvěma kuličkami nad sebou a zakončené trojlístkem, v levé ruce žezlo zdobené čtyřlístkem a zakončené křížkem, po stranách panovníkových nohou po kroužku.

Lit.: *Fiala 1895*, 402, č. 1951, tab. XXX:9 (nepřesná kresba); *Cach 1974*, 34, č. 732.

0,617 g; 41,1/40,3 mm; inv. č. H5-5976 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulháňka)

28. AR brakteát

Av.: korunovaný panovník trůnící čelně, v pravé ruce žezlo tvořené dvěma kuličkami nad sebou a zakončené trojlístkem, v levé ruce žezlo zdobené čtyřlístkem a zakončené křížkem, po stranách panovníkových nohou po kroužku.

Lit.: *Fiala 1895*, 402, č. 1951, tab. XXX:9 (nepřesná kresba); *Cach 1974*, 34, č. 732.

0,613 g; 41,8/41,8 mm; inv. č. H5-5921 (sb. K. Chaury; ex sb. K. Kulháňka)